

Юридичний факультет
Кафедра цивільного права і процесу
СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Цивільне право (загальні положення, речове право)». Порівняльне цивільне право»

Кількість кредитів ЄКТС	6 кредитів ЄКТС
Період викладання	3-4 семестри
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	293 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО (293 INTERNATIONAL LAW)
Освітня програма	МІЖНАРОДНЕ ПРАВО (INTERNATIONAL LAW)
Викладач(і)	Мамедова Світлана Маліківна, доктор філософії в галузі права, доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу
Профайл викладача(ів)	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=lk7ZWpEAAAAJ Мамедова Світлана Маліківна
Доступ до матеріалів курсу	Портал юридичного факультету: http://surl.li/chygw
Контактна інформація	s.mamedova@donnu.edu.ua

Анотація

ОК «Цивільне право (загальні положення, речове право). Порівняльне цивільне право» є базовою для здобувачів ОП «Міжнародне право» і (разом із іншими ОК) формує результати навчання та компетентності правників відповідно до змісту та фокусу освітньої програми, додатково до НРК, відповідно до стандарту ВО за спеціальністю 293 «Міжнародне право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у:

отриманні теоретичних знань з основних інститутів загальної частини цивільного права та їх порівняння з законодавством зарубіжних країн, зокрема: загальних положень цивільного права, цивільні правовідносини, здійснення і захист цивільних прав, права власності та інших речових прав, спадкового права, відповідальності та загальних положень зобов'язального права. Аналіз нормативно-правових актів, судової практики, формування вмінь і практичних навичок при застосуванні цивільного законодавства; формування у здобувачів

вищої освіти наукового світогляду, креативності, практичного мислення, правосвідомості і правничої культури.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає отримання наступних компетентностей:

- інтегральні компетентності (ІК):

1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності, у сфері міжнародного публічного та приватного права, європейського та внутрішньодержавного права, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням правових доктрин, принципів, внутрішньодержавних та міжнародно-правових інститутів.

- загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-03).
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-05).
3. Вміння працювати в команді (ЗК-08).

- спеціальні компетентності (СК):

1. Здатність критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття міжнародного права, права Європейського Союзу, порівняльного правознавства, враховувати темпоральний чинник та прогнозувати основні напрямки розвитку правових систем (СК-01).

2. Здатність формувати судження у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу, національного права. порівняльного правознавства, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти (СК-02).

3. Здатність захищати національні інтереси власної держави та права людини за допомогою міжнародно-правових інструментів і механізмів (СК-03).

4. Здатність аналізувати зміст національних правових норм, інститутів і галузей права у порівняльно-правовому контексті (СК-05).

5. Здатність вести дискусію і дебати з міжнародно-правових та загальною юридичних питань, готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах (СК-08).

6. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і проблеми в міжнародно-правовій та національно-правовій діяльності (СК-12).

7. Здатність спілкування на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземною(ими) мовою(ами) (СК-13).

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати наступні:

- результати навчання (РН)

1. Здійснювати порівняльний аналіз правових систем, оцінювати і аргументувати їхні недоліки та переваги, знаходити і тлумачити релевантне іноземне законодавство, надавати консультації щодо його змісту і практики

застосування, оцінювати та мінімізувати ризики юридично значущих дій з урахуванням множинності правових систем і юрисдикцій (РН-05).

2. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного права, національного права та порівняльного правознавства (РН-12).

3. Застосовувати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу та національного права, інтерпретувати результати наукових досліджень та використовувати їх у практичній професійній діяльності (РН-17).

4. Передбачати наслідки юридично значущих дій і рішень для окремих фізичних, юридичних осіб і держави (РН-18).

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса», Методичними рекомендаціями до розробки критеріїв оцінювання знань здобувачів за типовими завданнями в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса. Форми поточних і підсумкових контролів – розв’язання тестів, кейсів, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка науково-дослідної роботи, виконання прикладних завдань, що спрямовані на засвоєння основних засад цивільного права (загальні положення, речове право, зобов’язальне право), здійснення аналізу цивільного законодавства, аналіз судової практики в зазначеній сфері.

Екзамен не є обов’язковою формою підсумкового контролю через можливість здобувачів отримати 100 балів протягом семестру сумарно за всі види навчальної діяльності.

За змістовий модуль 1 здобувач може отримати в сумі 100 балів, які складаються з організаційно-навчальної роботи здобувачів в аудиторії – 75 балів, самостійної роботи – 10 балів та залікової модульної роботи - 15 балів.

За змістовий модуль 2 здобувач може отримати в сумі 60 балів, які складаються з організаційно-навчальної роботи здобувачів в аудиторії – 45 балів, самостійної роботи – 5 балів та залікової модульної роботи - 10 балів.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

- 1) аудиторні заняття (лекції, практичні заняття, залікова модульна робота);
- 2) самостійна робота здобувача здійснюється під керівництвом викладача за допомогою платформи корпоративної пошти ДонНУ імені Василя Стуса.

Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:

Календарний план викладання дисципліни

«Цивільне право (загальні положення, речове право). Порівняльне цивільне право»

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання для практичних занять і СРС (Практичні завдання розміщені за посиланням http://surl.li/chygw)	Термін виконання (дата і час)	Мак кількість балів
Заліковий модуль 1 (100 балів)					
1-й тиждень, 2 години	Тема 1. Поняття, предмет та метод цивільного права.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	1-й тиждень	1
2-й тиждень, 2 години	Тема 2. Цивільне право як наука та навчальна дисципліна.	Практичне заняття з теми 1-2	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	2-й тиждень	7
3-й тиждень, 2 години	Тема 3. Джерела цивільного права.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	3-й тиждень	2
4-й тиждень, 2 години	Тема 3. Джерела цивільного права.	Практичне заняття з теми 3	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	4-й тиждень	7
5-й тиждень, 2 години	Тема 4. Поняття, зміст та види цивільних правовідносин.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	5-й тиждень	1
6-й тиждень, 2 години	Тема 4. Поняття, зміст та види цивільних правовідносин. Тема 5. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	Практичне заняття з теми 4-5	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	6-й тиждень	8
7-й тиждень, 2 години	Тема 5. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	7-й тиждень	1
8-й тиждень,	Тема 6. Юридичні особи як	Практичне заняття з теми 6	Обговорення контрольних питань,	8-й тиждень	7

Донецький національний університет імені Василя Стуса

2 години	суб'єкти цивільних правовідносин.		вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми		
9-й тиждень, 2 години	Тема 6. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	9-й тиждень	1
10-й тиждень, 2 години	Тема 7. Держава, АРК і територіальні громади як учасники цивільних правовідносин.	Практичне заняття з теми 7	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	10-й тиждень	7
11-й тиждень, 2 години	Тема 8. Об'єкти цивільних правовідносин.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	11-й тиждень	1
12-й тиждень, 2 години	Тема 9. Підстави виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин (юридичні факти).	Практичне заняття з теми 8-9	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	12-й тиждень	7
13-й тиждень, 2 години	Тема 10. Правочини.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	13-й тиждень	1
14-й тиждень, 2 години	Тема 11. Здійснення цивільних прав і виконання обов'язків. Охорона і захист цивільних прав.	Практичне заняття з теми 10-11	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	14-й тиждень	8
15-й тиждень, 2 години	Тема 11. Здійснення цивільних прав і виконання обов'язків. Охорона і захист цивільних прав.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	15-й тиждень	1
16-й тиждень, 2 години	Тема 12. Поняття, види особистих немайнових прав та їх цивільно-правовий захист.	Практичне заняття з теми 12	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	16-й тиждень	7

Донецький національний університет імені Василя Стуса

17-й тиждень, 4 години	Тема 13. Представництво.	Лекція Практичне заняття з теми 13 Залікова модульна робота	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	17-й тиждень	1 7 15
36 годин		ЗАЛІК			100

Самостійна робота здобувача здійснюється під керівництвом викладача у формі ведення письмового юридичного словника основних термінів за темами змістового модулю 1 та оцінюється максимально у 10 балів

Заліковий модуль 2 (60 балів)

1-й тиждень, 2 години	Тема 14. Строки здійснення, захисту цивільних прав та виконання цивільних обов'язків.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	1-й тиждень	
2-й тиждень, 4 години	Тема 14. Строки здійснення, захисту цивільних прав та виконання цивільних обов'язків.	Лекція Практичне заняття з теми 14	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	2-й тиждень	5
3-й тиждень, 2 години	Тема 15. Загальні положення про право власності та інші речові права (речові права на чуже майно).	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	3-й тиждень	
4-й тиждень, 4 години	Тема 15. Загальні положення про право власності та інші речові права (речові права на чуже майно).	Лекція Практичне заняття з теми 15	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	4-й тиждень	5
5-й тиждень, 2 години	Тема 16. Право приватної власності фізичних осіб. Тема 17. Право власності юридичних осіб.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	5-й тиждень	

Донецький національний університет імені Василя Стуса

6-й тиждень, 4 години	Тема 18. Право власності Українського народу. Право державної та комунальної власності.	Лекція Практичне заняття з теми 16-18	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	6-й тиждень	5
7-й тиждень, 2 години	Тема 19. Право спільної власності	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	7-й тиждень	
8-й тиждень, 4 години	Тема 19. Право спільної власності	Лекція Практичне заняття з теми 19	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	8-й тиждень	5
9-й тиждень, 2 години	Тема 20. Захист права власності та інших речових прав.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	9-й тиждень	
10-й тиждень, 4 години	Тема 20. Захист права власності та інших речових прав.	Лекція Практичне заняття з теми 20	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	10-й тиждень	5
11-й тиждень, 2 години	Тема 21. Спадкове право. Спадкування з іноземним елементом	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	11-й тиждень	
12-й тиждень, 4 години	Тема 21. Спадкове право. Спадкування з іноземним елементом	Лекція Практичне заняття з теми 21	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	12-й тиждень	5
13-й тиждень, 2 години	Тема 22. Відповідальність за цивільним правом.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	13-й тиждень	
14-й тиждень, 4 години	Тема 22. Відповідальність за цивільним правом. Тема 23. Загальні положення про зобов'язання.	Лекція Практичне заняття з теми 22	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	14-й тиждень	5

Донецький національний університет імені Василя Стуса

15-й тиждень, 2 години	Тема 23. Загальні положення про зобов'язання.	Лекція	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	15-й тиждень	
16-й тиждень, 4 години	Тема 24. Забезпечення виконання зобов'язань	Лекція Практичне заняття з теми 23	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	16-й тиждень	5
17-й тиждень, 4 години	Тема 24. Забезпечення виконання зобов'язань	Лекція Практичне заняття з теми 24 Залікова модульна робота	Обговорення контрольних питань, вирішення практичних завдань, розгляд судової практики до теми	17-й тиждень	5 10
52 години		ЕКЗАМЕН			40

Самостійна робота здобувача здійснюється під керівництвом викладача у формі ведення письмового юридичного словника основних термінів за темами змістового модулю 2 та оцінюється максимально у 5 балів

3. МЕТОДИ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система оцінювання знань з дисципліни «Цивільне право (загальні положення, речове право). Порівняльне цивільне право»

за 100-бальною шкалою

Поточний контроль (max 100 балів)				
Заліковий модуль 1				
Організаційно-навчальна робота здобувачів на <u>лекціях</u>	Організаційно-навчальна робота здобувачів на <u>практичних заняттях</u>	Самостійна робота	Залікова модульна робота	Загальна кількість балів
10	65	10	15	100

Поточний контроль (max 60 балів)				
Заліковий модуль 2				
Організаційно-навчальна робота здобувачів на <u>практичних заняттях</u>	Самостійна робота	Залікова модульна робота	Підсумковий контроль (max 40 балів)	Загальна кількість балів
45	5	10	40	100

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Заліковий модуль 1-2 оцінюється за наступними показниками:

- організаційно-навчальна робота студента в аудиторії;
- самостійна робота

- залікова модульна робота.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за заліковий модуль 1 складає **100 балів**, а за заліковий модуль 2 - **60 балів**, з яких,

- за організаційно-навчальну роботу в аудиторії: на лекціях - **10/0 балів**, на практичних заняттях - **65/45 балів** максимально;
- за самостійну роботу – **10/5 балів** максимально;
- за залікову модульну роботу – **15/10 балів** максимально.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНА РОБОТА здобувачів в аудиторії оцінюватися з урахуванням участі в практичних заняттях (виступи, доповнення, відповіді на питання, вирішення задач, доповіді).

Оцінка роботи на лекціях за кожною темою може складати 1 або 0 балів: 1 бал виставляється здобувачу, що показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, додаткової літератури, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні матеріалу теми.

Організаційна робота на практичних заняттях включає роботу на 9 семінарах в заліковому модулі 1 і 9 семінарах в заліковому модулі 2. Оцінка роботи на кожному занятті залежно від залікового модуля може складати 10/5, 8/4, 6/3, 4/2, 2/1, 0/0 (незадовільно) балів:

8-7/5 балів виставляється студенту, що показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, додаткової літератури, рекомендованої програмою курсу, що проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

6-5/4 бали виставляється студенту, що показав повне знання передбаченого програмою матеріалу, що засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою курсу, що виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного заповнення та оновлення в ході практичної діяльності.

4/3 бали виставляється студенту, який показав знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, знайомому з основною літературою, рекомендованою програмою курсу, який проте припустився неточностей у відповіді на теоретичні завдання або при вирішенні практичного завдання, зокрема, неточність формулювань окремих понять, або який показав поверхневе знання одного з теоретичних питань або при вирішенні практичних завдань. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

3/2 бали - проведено поверхневий аналіз матеріалу, надана відповідь на одне питання та доповнення до однієї задачі.

2/1 бали - проведено поверхневий аналіз матеріалу, надана відповідь на одне питання.

0 балів виставляється студенту, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та

положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики, що свідчить про невідповідність студента до професійної діяльності за спеціальністю 081 «Право».

Види навчальної роботи здобувачів: опитування, розв'язання задач/ситуацій, тестування, складання кейсів, ділова гра тощо.

Опитування є інструментом оцінювання динаміки набутих результатів навчання, оцінювання знання термінології, фактів, понять, теорій, концепцій, розуміння, пояснення і сприймання інформації, вміння передати набуті знання своїми словами, висловлюватися з відповідної теми коротко чи розширено із аргументацією власної позиції.

Критерії оцінювання опитування (усне/письмове).

Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:

Високий (5 б.): усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача.

Середній (4 б.): усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми.

Достатній (3 б.): усна/письмова відповідь є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою.

Вирішення задач:

Задача – це об'єкт розумової діяльності, що містить чітко визначену мету і завдання при заданих умовах, потребує розв'язання шляхом математичних обчислень із застосуванням методичного інструментарію. Задача повинна містити запитання, умову та вихідні дані.

Ситуація – це умова або сукупність умов, обставин або подій, що створюють певну ситуацію, викликають певні взаємовідносини людей, стан, положення або обстановку.

Мета рішення задач/ситуацій – обробляти інформацію, застосовувати знання при розв'язуванні задач, практичних ситуацій із застосуванням методичного інструментарію, демонструвати критичне, аналітичне та логічне мислення, здійснювати комунікації, працювати автономно та/або в команді.

Критерії оцінювання розв'язування задач/ситуацій.

Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:

Високий (5 балів): задача/ситуація виконана вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), зроблено логічні висновки.

Середній (4 бали): задача/ситуація виконана частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), є висновки.

Достатній (3 бали): задача/ситуація виконана із помилками, розрахунки є епізодичними, при рішенні не застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), висновки відсутні.

Низький (від 0 до 2 балів): задача/ситуація виконана невірно, розрахунки є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), сумнівні висновки.

САМОСТІЙНА РОБОТА виконується у формі ведення юридичного словника основних термінів за темами змістовних модулів.

Самостійна робота оцінюється максимально *в 10 балів у заліковому модулі 1 та 5 балів у заліковому модулі 2.*

Самостійна робота має бути виконана і надіслана викладачу до останнього практичного заняття.

Критерії оцінки самостійної роботи:

10/5 балів – проведено глибокий аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 10-9 термінів з кожної теми.

8/4 балів – проведено глибокий аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 8-7 термінів з кожної теми.

6/3 бали – проведено достатній аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 6-5 термінів з кожної теми.

4/2 бали - проведено поверхневий аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 4-3 термінів з кожної теми.

2/1 бал - проведено поверхневий аналіз законодавчих актів, наукової літератури в результаті якого досліджено та виписано з визначенням по 2-1 термінів з кожної теми.

0/0 балів – робота не проведена.

ЗАЛІКОВА МОДУЛЬНА РОБОТА виконується у формі тестування

ТЕСТИ є інструментом оцінювання результатів навчання. Тестовий формат оцінювання знань і вмінь може бути спрямований на такі типи результатів опанування освітньої програми як знання, розуміння, застосування, вміння аналізувати, надавати оцінку, синтезувати і створювати нові знання і продукти відповідно до рівня і ступеню освіти.

Мета тесту – оцінити рівень знань та вмінь здобувачів вищої освіти, проаналізувати результати в частині їх відповідності до очікуваного переліку зазначених в ОП результатів навчання та компетентностей, визнати рівень засвоєння і опанування кожним здобувачем.

Критерії оцінювання тестів. Максимальний бал за відмінне виконання тесту встановлюється викладачем з орієнтацією на комплекс знань і вмінь, що оцінюються. Ієрархія отримання балів здобувачем передбачає два можливі варіанти – максимальний бал при правильному розв’язанні тесту і 0, якщо здобувач припустився помилки.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ проводиться на вибір студента у формі екзамену або альтернативних видів робіт:

Види підсумкового контролю	Вимоги	Кількість балів
екзамен за екзаменаційним білетом	Відповідно до переліку контрольних питань	40 балів: 4 теоретичні питання * 10 балів за кожне
опублікування наукової статті у фаховому науковому виданні	1) загальні вимоги до оформлення і змісту http://old.geography.lnu.edu.ua/Publik/Period/Problemy_girs_land/vymogy.pdf 2) спеціальні вимоги: тема статті має відповідати предмету дисципліни «Цивільне право (загальні положення, речове право). Порівняльне цивільне право»; здобувач має протягом семестру мати бали вище середнього; відсутність ознак порушення академічної доброчесності при написанні наукової статті; за тиждень до екзамену робота повинна бути опублікована або має бути довідка з редакції, що стаття прийнята до опублікування у відповідний номер журналу.	40 балів
заняття призового місця на всеукраїнському конкурсі наукових робіт	за темою дисципліни	40 балів
заняття призового місця на всеукраїнських/міжнародних змаганнях	за темою дисципліни	40 балів

Критерії оцінювання екзамену

40-33 бали - виставляється студенту, що показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, додаткової літератури,

рекомендованої програмою курсу, що проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

32-25 балів - виставляється студенту, що показав повне знання передбаченого програмою матеріалу, що засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою курсу, що виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного заповнення та оновлення в ході практичної діяльності.

24-15 балів - виставляється студенту, який показав знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, знайомий з основною літературою, рекомендованою програмою курсу.

14-0 бали - виставляється студенту, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики, що свідчить про невідповідність студента до професійної діяльності за спеціальністю «Міжнародне право».

Зразок екзаменаційного білету

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

Освітній ступінь «Бакалавр»

Напрямок/Спеціальність: 293 «Міжнародне право»

Форма навчання: денна

Навчальна дисципліна: Цивільне право (загальні положення, речове право). Порівняльне цивільне право

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 3

1. Поняття і класифікація цивільних правовідносин.
2. Поняття речі як об'єкту цивільних правовідносин. Класифікація речей і її правове значення.
3. Поняття спадкування. Відкриття спадщини: підстави, місце, час. Спадкування з іноземним елементом.
4. Завдаток як вид забезпечення виконання зобов'язання. Відмінність від авансу.

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права і процесу

Протокол № __ від _____ р.

Завідувач кафедри _____

Писарєва Е.А.

Екзаменатор _____

Мамедова С.М.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів (підсумкова оцінка)	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B
75-81	C
67-74	D
60-66	E
0-59	FX

Орієнтовні питання для підготовки до екзамену

1. Поняття цивільного права як галузі права, науки та навчальної дисципліни.
2. Предмет і метод цивільно-правового регулювання.
3. Функції і принципи цивільного права.
4. Система цивільного права України.
5. Відмежування цивільного права від інших галузей права.
6. Предмет і методи науки цивільного права.
7. Поняття та види джерел цивільного права.
8. Значення судової практики для розвитку цивільного права.
9. Звичай. Аналогія закону та аналогія права.
10. Принцип свободи договору.
11. Цивільне законодавство, його ієрархія. Місце міжнародних договорів України в системі джерел цивільного права.
12. Дія цивільного закону в часі, просторі та за колом осіб.
13. Поняття і класифікація цивільних правовідносин.
14. Склад цивільного правовідношення.
15. Правоздатність фізичної особи. Заборона на заняття певними видами діяльності.
16. Суб'єктивне цивільне право та суб'єктивний цивільний обов'язок: поняття й структура.
17. Поняття, ознаки та види особистих немайнових прав.
18. Дієздатність фізичної особи: поняття та ступені дієздатності.
19. Цивільна відповідальність малолітньої та неповнолітньої особи.
20. Обмеження дієздатності фізичної особи й визнання її недієздатною: підстави, порядок, правові наслідки.
21. Емансипація неповнолітніх.

22. Місце проживання фізичної особи. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою і оголошення її померлою: підстави й правові наслідки. Наслідки повернення особи, визнаною безвісно відсутньою й оголошеною померлою.
23. Опіка та піклування.
24. Поняття юридичної особи. Ознаки юридичної особи, зовнішні форми їх прояву.
25. Концепції юридичної особи».
26. Правоздатність юридичної особи. Ліцензування окремих видів господарської діяльності.
27. Створення юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи.
28. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи.
29. Припинення юридичної особи: поняття, способи, їх характеристика.
30. Відокремлені підрозділи юридичної особи, особливості їх статусу. Дочірні підприємства.
31. Класифікація юридичних осіб.
32. Підприємницькі та непідприємницькі товариства. Здійснення підприємницької діяльності непідприємницькими товариствами.
33. Відповідальність юридичних осіб.
34. Організаційно-правові форми юридичних осіб та їх характеристика.
35. Особливості правового статусу акціонерного товариства.
36. Особливості правового статусу товариства з обмеженою відповідальністю й товариства з додатковою відповідальністю.
37. Особливості правового статусу повного та командитного товариства.
38. Відповідальність держави за своїми зобов'язаннями.
39. Поняття, види і класифікація об'єктів цивільних прав.
40. Поняття речі як об'єкту цивільних правовідносин. Класифікація речей і її правове значення.
41. Гроші і валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин.
42. Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин.
43. Послуги й результати робіт як об'єкти цивільних прав.
44. Поняття та класифікація підстав виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин.
45. Поняття, класифікація правочинів та її значення.
46. Умови дійсності правочинів.
47. Форма правочинів і наслідки її недотримання.

48. Правочини, які можуть вчинятися усно, правочини, які слід вчиняти письмово.
49. Недійсні правочини.
50. Схвалення правочину.
51. Фраудаторні правочини.
52. Правові наслідки визнання правочину недійсним. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину.
53. Правочини з ознаками вади волі. Воля і волевивлення.
54. Поняття і суб'єкти представництва.
55. Виникнення і види представництва.
56. Довіреність: поняття, форма, строк дії.
57. Передоручення. Припинення довіреності та наслідки припинення.
58. Поняття і принципи здійснення цивільних прав і виконання обов'язків.
59. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.
60. Межі здійснення цивільних прав. Поняття зловживання правом.
61. Захист цивільних прав: поняття, форми і способи захисту.
62. Самозахист цивільних прав: поняття, види та умови застосування. Наслідки перевищення меж самозахисту.
63. Вина учасників цивільного правовідношення: презумпція, вплив форми вини на обсяг цивільно-правової відповідальності. Відповідальність без вини.
64. Збитки: поняття, види. Обчислення збитків. Співвідношення збитків з неустойкою.
65. Компенсація моральної шкоди в цивільному праві.
66. Поняття строків та термінів в цивільному праві. Види і класифікація строків.
67. Порядок обчислення строків (термінів) в цивільному праві.
68. Поняття й значення строку позовної давності. Початок перебігу строку позовної давності.
69. Загальний та спеціальні строки позовної давності. Вимоги, на які строк позовної давності не розповсюджується.
70. Припинення, переривання і відновлення позовної давності.
71. Власність як економічна та юридична категорії. Співвідношення понять «власність», «майно» і «речі».
72. Поняття і зміст права власності. Ризик випадкової загибелі речі, тягар власності. Межі здійснення права власності.
73. Підстави виникнення права власності.

74. Підстави припинення права власності.
75. Обмежені речові права (сервітут, емфітевзис, суперфіцій).
76. Система форм власності та її значення.
77. Зміст права власності: поняття, співвідношення правомочностей.
78. Право приватної власності фізичної особи: об'єкти, особливості виникнення і припинення.
79. Право власності господарського товариства. Поняття статутного капіталу (фонду) господарського товариства, особливості його формування.
80. Право власності Українського народу, його об'єкти.
81. Спільна часткова власність: поняття, підстави, особливості відчуження частки, припинення.
82. Спільна сумісна власність: поняття, підстави виникнення. Режим спільної сумісної власності подружжя.
83. Цивільно-правові способи захисту права власності: поняття, види.
84. Способи захисту права власності, їх класифікація.
85. Віндикація майна. Особливості витребування майна у незаконного добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні майна з незаконного володіння.
86. Негаторний позов. Позов про визнання права власності.
87. Поняття спадкування. Відкриття спадщини: підстави, місце, час.
88. Спадкування за законом. Черги спадкування.
89. Спадкування за заповітом. Легат, покладання, спадковий сервітут.
90. Прийняття спадщини та відмова від спадщини. Оформлення спадкових прав.
91. Спадковий договір.
92. Особисті немайнові права: поняття, види. Особисте немайнове правовідношення.
93. Право на повагу честі, гідності, право на недоторканність ділової репутації особи. Захист цих прав.
94. Поняття і ознаки зобов'язання. Зобов'язальне правовідношення.
95. Суб'єкти зобов'язання. Заміна осіб в зобов'язанні (уступка вимоги і переведення боргу).
96. Належне виконання зобов'язання: поняття та зміст.
97. Принцип реального виконання зобов'язання і принцип неприпустимості односторонньої відмови від договору.
98. Припинення зобов'язання: підстави і наслідки.

99. Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язання: поняття і співвідношення із збитками.

100. Порука й гарантія як види забезпечення виконання зобов'язання: поняття та відмінності.

101. Завдаток як вид забезпечення виконання зобов'язання. Відмінність від авансу.

102. Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язання.

103. Застава як вид забезпечення виконання зобов'язання. Види застави, їх характеристика.

104. Право довірчої власності. Відмінність від застави.

105. Поняття і особливості цивільно-правової відповідальності.

106. Види цивільно-правової відповідальності, їх класифікація.

107. Підстава цивільно-правової відповідальності. Склад цивільного правопорушення.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст.141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356 (зі змінами та доповненнями).
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492 (зі змінами та доповненнями).
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. №2768-III (Глава 17). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №3-4. Ст. 27.
5. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 7. Ст. 273.
6. Конвенція Ради Європи про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р.: ратифікована (із застереженнями) Законом України від 17 липня 1997 р. №475/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. №40. Ст. 263 (із змінами, внесеними Законом України від 24 березня 1999 року №551- XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №22-23. Ст. 197).
7. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 р. (дата набуття чинності для України: 01.02.1991 р.). *Офіційний вісник України*. 2006. № 15. Ст.1171.
8. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів (дата підписання Україною: 14.06.74 р., дата ратифікації: 14.07.93 р., дата набуття чинності: 01.04.94 р.). *Офіційний вісник України*. 2006. № 15. Ст. 1171.
9. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. №3477- IV. *Урядовий кур'єр*. 2006. № 60.
10. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. №2709-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 422.
11. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 30. Ст. 379. в редакції від 1 грудня 2005 року № 3161-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 7. Ст. 84 (зі змін. та доповн.).
12. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини 1950 р., Першого протоколу та протоколів №2, 4, 7 і 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. №40. Ст. 264.

13. Про ратифікацію Конвенції про правову допомогу і відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах: Закон України від 10 листопада 1994 р. № 240. *Зібрання законодавства України*. Серія 3. 2001. №1. Ст. 26.

14. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10 червня 1997 р. № 503/97. *Офіційний вісник України*. 1997. № 24. Ст. 11 (із змінами і доповненнями).

15. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР: Постанова Верховної Ради України від 12 вересня 1991р. № 1545-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 46. Ст. 621.

16. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. №. 1. Ст. 1.

17. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010р. № 2398-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст. 509.

18. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV (із змін. і доп.). *Офіційний вісник України*. 2003. № 25.

19. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50-51. Ст. 384 (зі змінами та доповненнями).

20. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682 (зі змінами та доповненнями).

21. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69.

22. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 року № 1087-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 5. Ст. 5 (зі змінами та доповненнями).

23. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10 квітня 1992 року № 2265-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 414 (зі змінами та доповненнями).

24. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року № 973-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 363 (зі змінами та доповненнями).

25. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15 березня 2006 року № 3528-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 34. Ст. 291 (зі змінами та доповненнями).

26. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158 (зі змінами та доповненнями).

27. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 29. Ст. 34 (зі змінами та доповненнями).

28. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними

діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. № 266/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 1. Ст. 1 (зі змінами та доповненнями).

29. Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі: Женевська конвенція 1930 р., якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі: ратифікована Законом України від 6 липня 1999 р. № 826-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 34. Ст. 290.

30. Про приватизаційні папери: Закон України від 6 березня 1992 р. № 2173-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 24. Ст. 352 (зі змінами та доповненнями).

31. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268 (зі змінами та доповненнями).

32. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2374-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 24. Ст. 128 (зі змінами та доповненнями).

33. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239 (зі змінами та доповненнями).

34. Про інформацію: Закон України в редакції від 13 січня 2011 р. № 2938-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 313 (зі змінами та доповненнями).

35. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314 (зі змінами та доповненнями).

36. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383 (зі змінами та доповненнями).

37. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003. *Офіційний вісник України*. 2003. №25. Ст.1174 (зі змінами та доповненнями).

38. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. №25. Ст.1175 (зі змінами та доповненнями).

39. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 36. Ст. 164 (із змін та доп.).

40. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993 № 1. Ст. 1 (з подальш. змін та доп.).

41. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України від 23 вересня 1997 р. № 540/97-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1997. № 50. Ст. 302 (з подальш. змін та доп.).

42. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII.

Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650 (з подальш. змін. та доп.).

43. Про органи реєстрації актів цивільного стану: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3807-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 14. Ст. 78 (з подальш. змін. та доп.).

44. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. №776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №20. Ст. 99.

45. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-ІV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.

46. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 р. № 2269-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 31. Ст. 244 (у редакції Закону від 14 березня 1995 р., Закон № 98-95-ВР; з подальш. змін. та доповн.).

47. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17 червня 1992 р. № 2471-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 35. Ст. 517 (з подальш. змін. та доповн.).

48. Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07 лютого 2014 року № 5. URL: http://sc.gov.ua/ua/golovna_storinka/plenum_vssu_prijnjav_novi_postanovi.html

49. Про практику застосування судами статті 376 Цивільного кодексу України (про правовий режим самочинного будівництва): Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30 березня 2012 р. № 6. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0006740-12>

50. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Національного банку України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 58 Конституції України (справа про зворотню дію в часі законів та інших нормативно-правових актів) від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99. *Офіційний вісник України*. 1999. №7. Ст. 255.

51. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну "законодавство") від 9 липня 1998 р. № 12-рп/98. *Офіційний вісник України*. 1998. №32.

52. Про судову практику у справах про спадкування: постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 р. № 7. *Вісник Верховного Суду України*. 2008. № 6.

53. Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 24-753/0/4-13 від 16 травня 2013 р. URL: http://sc.gov.ua/ua/2013_rik.html

54. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 березня

1992 р. № 6 (із змінами). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92>.

55. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4 (із змінами). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/v0004700-95>.

56. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення підпункту 1 пункту 4 Положення про паспортну службу органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (справа щодо прописки), від 14 листопада 2001 р. № 15-рп/2001 (справа № 1-31/2001). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-01>.

57. Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.03.1972 р. №3 (з подальш. змінами та доповн.). *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 1999. №5. С.5-8.

58. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням товариства обмеженою відповідальністю "Міжнародний фінансово-правовий консалтинг" про офіційне тлумачення частини третьої статті 99 Цивільного кодексу України від 12 січня 2010 р. № 1-рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. №3. Ст. 113.

59. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 р. №13. *Вісник Верховного Суду України*. 2008. № 11.

60. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 р. № 4.

61. Про затвердження Положення про застосування Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду»: наказ Мін'юст України, Генеральної прокуратури України, Мінфіну України від 04 березня 1996 р. № 6/5, 3, 41. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96>.

62. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 32 Закону України «Про Державний бюджет України на 2000 рік» та статті 25 Закону України «Про Державний бюджет України на 2001 рік» (справа про відшкодування шкоди державою) від 3 жовтня 2001 року № 12-рп/2001, справа № 1-36/2001. *Офіційний вісник України*. 2001. № 41. Ст. 1863.

63. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 5, частини третьої статті 6, статті 32 Закону України «Про угоди про розподіл продукції» (справа про угоди про розподіл продукції) від 6 грудня 2001 р. № 17-рп/2001, справа № 1-40/2001. – п.п. 3.1.-3.3.

Офіційний вісник України. 2001. № 50. Ст. 2239.

64. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: Постанова Верховного Суду України від 27 лютого 2009 р. № 1. *Вісник Верховного суду України*. 2009. № 3. С. 7.

65. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 року № 5, із змінами і доповненнями, внесеними постановою Пленуму Верховного Суду України від 25 травня 1998 року № 15. *Юридичний вісник України*. 2001. № 10. С. 41.

66. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. № 282/20595. *Офіційний вісник України*. 2012. № 17. Ст. 632 (зі змінами та доповненнями).

67. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: постанова Пленуму Верховного Суду України від 06 листопада 2009 р. № 9. Сайт Верховної Ради України URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09>.

68. Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними: Узагальнення Верховного Суду України від 24 листопада 2008 р. *Вісник Верховного суду України*. 2009. № 1. С. 22.

69. Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 29 травня 2013 р. № 11. *Все про бухгалтерський облік*. 2013. № 96. С. 46.

70. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Хендсайд проти Сполученого Королівства» (Handyside v. the United Kingdom) від 07.12.1976 р., серія А, N 24, стор. 23.

71. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria) від 08.07.1986 р., серія А, № 103, стор. 26.

72. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Обершлік проти Австрії» (Oberschlick v. Austria) (N 1) від 23.05.1991 р., серія А, N 204, стор. 25.

73. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Де Хайес Гийзелс проти Бельгії» (De Haes Gijssels v. Belgium) від 24.02.1997 р. *Reports of Judgements and Decisions*, 1997-I, стор. 233 – 234.

74. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) від 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004. *Офіційний вісник України*. 2004. № 50. Ст. 3288.

75. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Спорронг и Льоннрот против Швеції» (Sporrong and Lönnroth v. Sweden) від 23 вересня 1982 р., 5 EHRR 35.

76. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Джеймс проти Сполученого Королівства» (James and Others v. United Kingdom) від 21 лютого 1986

р., Серія А, No. 98-В.

**Список рекомендованих джерел
Основна література**

1. Цивільне право. Загальна частина : навчальний посібник / О. Бондаренко, Н. Іванюта, Л. Ніколенко, В. Буга, Р. Колосов. ВД «Дакор», 2021. 312 с.
2. Іванов Ю. Ф. Цивільне право України : Навч. посіб. у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова. 2-ге вид. доповн. і переробл. Т. 1. К.: Алерта, 2019. 342 с.
3. Кузнєцова Н. Проблеми гармонізації та уніфікації сучасного приватного права. Право України. 2012. № 1/2. С. 139-153.
4. Майданник Р.А. Речове право: підручник. К.: Алерта, 2019. 1102 с.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за заг. Ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. Київ:тЮрінком Інтер, 2019. Т. 1. 752 с.
6. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивілістика на шляху формування доктрини: вибр. наук. пр. Х.: Золоті сторінки, 2012. 696 с.
7. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. I Загальна. К.: Видавництво Ліра. К, 2018. 736 с.
8. Цивільне право: підручник: у 2 т. /В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право, 2011. Т. 1. 656 с.
9. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т.7: Загальні положення про зобов'язання та договір / За ред. проф. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Х.: ФО-П Лисяк Л.С., 2012. 736 с.
10. Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с.

Допоміжна література

1. Актуальні проблеми цивілістики у цифрову добу : монографія / за ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової; НУ ОЮА. Одеса: Юридична література, 2018. 248 с. (Серія: Цивілістика та «ІТ-право»).

2. Блажівська Н. Є. Електронний правочин у цивільному праві України: монографія; за наук. ред. д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України Р.О. Стефанчука. К. : Алерта, 2014. 240 с.

3. Коваль І.Ф., Щербакова Н.В. Особливості участі закладів вищої освіти у заснуванні суб'єктів інноваційної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 79-85.

4. Мамедова С. М. Застосування штрафних санкцій в господарських відносинах: монографія. ДонНУ імені Василя Стуса. Вінниця. ТОВ "Друк", 2022. 204 с.

5. Недійсність правочинів: комент. суд. практики / [І.В. Спасибо-Фатєєва, В.І.Крат, Н.Ю. Філатова та ін.]; за заг. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Право, 2018. 264 с.

6. Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу [текст]: Збірник наукових праць за мета ріалами ХVІІІ Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 вересня 2019 року, м. Івано-Франківськ), / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В.В. Луця. Івано-Франківськ, 2019. 293 с.

7. Мамедова С. М., Фомик О. С. Щодо питання захисту честі, гідності та ділової репутації, посягання на які відбулося в соціальних мережах в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4. 2022. С. 161-164.

8. Мамедова С. М. Підстави застосування штрафних санкцій в господарському праві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 98 – 105.

9. Мамедова С. М. Майновий стан сторін як підстава зменшення розміру штрафних санкцій. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 277 – 280.

10. Мамедова С. М. Зменшення розміру штрафних санкцій за порушення господарських зобов'язань. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. №. 3. Р 2. С. 13 – 19.

11. Мамедова С.М. Щодо відмінних особливостей процентів за користування чужими грошовими коштами за ст. 536 ЦК України, процентів річних за ч. 2 ст. 625 ЦК України та відсотків за ч. 3 ст. 549 ЦК України. Матеріали ХХ науково-практичної конференції «Доктрина приватного права: традиції та сучасність», присвячена 100-й річниці з дня народження доктора юридичних наук, професора, член-кореспондента АН УРСР, ректора Харківського юридичного інституту (1962-1987 р.р.) Василя Пилиповича Маслова (04 лютого 2022 р.). Харків, 2022.

12. Мамедова С.М. Принцип свободи договору як визначальний елемент в питанні періоду нарахування процентів за користування чужими грошовими

коштами. *Право і суспільство*. № 4. 2023. С. 102-108.

13. Щербакова Н.В. Корпоративні способи захисту прав учасників під час реорганізації господарських товариств. *Міжнародний журнал «Право і суспільство»*. 2019. № 10. С. 114-123.

14. Щербакова Н.В. Напрями удосконалення законодавства з питань складної реорганізації юридичних осіб. *Правничий часопис Донецького національного університету*. 2015. №1/2. С. 75-83.

15. Щербакова Н.В. Питання змісту корпоративного договору. *Міжнародний журнал «Право і суспільство»*. 2018. № 8. С. 123-132.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>
2. Українсько-європейський консультативний центр з питань законодавства: <http://www.ueplac.kiev.ua>
3. Інститут порівняльного права: <http://www.comparativelaw.kiev.ua>
4. Сайт Уповноваженого Верховною Радою з прав людини: <http://www.ombudsman.gov.ua>
5. Сайт Міністерства юстиції України: <http://www.minjust.gov.ua>
6. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України: <http://www.ccu.gov.ua>
7. Офіційний веб-сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України: <http://www.nssmc.gov.ua/>
8. Офіційний веб-портал «Судова влада України»: <http://www.scourt.gov.ua>
9. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://www.reyestr.court.gov.ua>

Викладач:

Світлана МАМЕДОВА

Погоджено:

Декан юридичного факультету

Ірина КОВАЛЬ

Завідувач кафедри

Елла ПИСАРЄВА

Гарант освітньої програми

Ольга ТУРЧЕНКО

Рекомендовано рішенням кафедри цивільного права і процесу,
протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.